

ODPOVĚDNOST ZA ODLOŽENÉ VĚCI V PROVOZOVNĚ (A V GARÁŽÍCH A NA PARKOVIŠTÍCH)

Ustanovení § 2945 odst. 1 nového občanského zákoníku (o. z.) o škodě na odložené věci říká, že je-li s provozováním nějaké činnosti zpravidla spojeno odkládání věcí a byla-li věc odložena na místě k tomu určeném nebo na místě, kam se takové věci obvykle ukládají, nahradí provozovatel poškození, ztrátu nebo zničení věci tomu, kdo ji odložil, popřípadě vlastníku věci. Stejně nahradí škodu provozovatel hlídaných garáží nebo zařízení podobného druhu, jedná-li se o dopravní prostředky v nich umístěné a o jejich příslušenství. (Byla-li škoda způsobena na věci odložené v dopravním prostředku hromadné dopravy, nahradí se podle § 2945 odst. 3 o. z. jen podle ustanovení o náhradě škody způsobené provozem dopravního prostředku.)

Institut náhrady škody na věci odložené poskytuje návštěvníkům provozů různých služeb ochranu před rizikem vznikajícím v důsledku toho, že jsou při návštěvě provozu nuceni odkládat své věci, aby mohli nabízenou službu využít, a ztrácejí tak svůj přehled a kontrolu nad nimi.

Takže každý (podnikatel, živnostník, osoba samostatně výdělečně činná, veřejná organizace), kdo provozuje činnosti, s nimiž je zpravidla spojeno odkládání věcí zákazníků (např. restauraci, kavárnu, kadeřnictví, ale též zařízení zdravotnické, školské, kulturní – divadlo, kino, sportovní – plavecký bazén, rekreační – koupaliště) odpovídá fyzickým osobám-návštěvníkům za škodu na věcech odložených na místě k tomu určenému nebo na místě, kam se tyto věci obvykle odkládají. Jestliže tedy provozovatel neurčí zvláštní místo k odkládání zavazadel a svršků (např. šatnu, uzamykatelné skříňky), stačí, aby zákazník věci odložil na místě k tomu obvyklém (na volně přístupné věšáky, police atp).

PRAXE

Celá řada starších judikátů řešících sporné situace z praxe byla použitelná za platnosti zrušeného občanského zákoníku a je použitelná i za účinnosti nového, aktuálně platného občanského zákoníku.

Z rozhodnutí Okresního soudu v Mostě ze dne 6. 2. 1981, č. j. 11 C 1637/80:

„Jestliže občan nemá objektivní možnost odložit věci na místě určeném k odkládání věci (např. proto, že věšáky na šaty, které jsou určeny k odkládání věci, jsou zcela přeplněné), odpovídá organizace i za škodu na věcech odložených na místě, kam se v takovém případě obvykle odkládají.“

Z rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 6. 1980, č. j. 10 Co 187/80:

„Jestliže organizace vyzvala návštěvníky, aby peníze a cenné věci uschovali v pokladně, určila tím místo pro odkládání těchto věcí.“

Z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 12. 1976, č. j. 2 Cz 42/76:

„Věcmi, jejichž odkládání je zpravidla spojeno s provozováním nějaké činnosti, jsou míněny věci, které je nutno v této souvislosti odkládat; z těchto věcí nejsou jmenovitě vylučovány žádné určité věci nebo druhy věcí.“

Odložení věci na místě obvyklém je možné jen tehdy, když ten, kdo činnost provozuje, neurčil místo k odkládání věci.

Neodstátek technického a prostorového vybavení provozovny, v níž se provozuje činnost, s jejímž provozováním je zpravidla spojeno odkládání věci, nezabývá provozovatele odpovědnosti za škodu na odložených věcech.“

Z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 1983, č. j. 1 Cz 18/83:

„Jestliže občan měl svou věc v bezprostřední dispozici, takže ji mohl opatrovat, nejde o odloženou věc.“

JAK JE TO NA PARKOVIŠTÍCH?

Důležitým předpokladem zmíněné odpovědnosti ve vztahu k provozování garáží a parkovišť je skutečnost, že jde o hlídaný prostor. Způsob střežení ani jeho faktický výkon není významný, důležitá je pouze skutečnost, zda provozovatel takovou službu (střežení) nabízí a zákazník ji od něj očekává. Provozovatelé nehlídaných parkovišť tedy za škodu na odložených věcech neodpovídají.

Kdy se tedy platí jen za místo k parkování a kdy též za ostrahu? Co všechno musí být splněno, aby šlo o hlídané parkoviště s odpovědností provozovatele za škodu na vozidle? Na tyto otázky již odpověděl podle aktuální právní úpravy novým občanským zákoníkem Nejvyšší soud ČR v rozsudku spis. zn. 25 Cdo 5758/2015, ze dne 20. 10. 2016, když řešil následující sporný případ: Občan žaloval okresní město provozující placené oplocené parkoviště o náhradu škody za odcizené vozidlo. Občan dne 6. března 2014 v 6:11 zaparkoval na placeném parkovišti charakteru P+R své osobní motorové vozidlo a téhož dne v 16:40 zjistil jeho zmizení. NS ČR vysvětlil, jaká máme v takové situaci práva, možnosti, zda a kdy máme nárok na odškodnění. Konstatoval, že právní úprava dle § 2945 o. z. zakládá objektivně danou povinnost hradit škodu na věcech odložených při využívání služeb či nabízených aktivit, s jejichž povahou je obvykle spojena dočasná ztráta faktického držení věci vlastníkem, který je adresátem takových činností. Odpovědnou osobou je provozovatel, jemuž zákon ukládá povinnost hradit škodu bez ohledu na protiprávnost a zavinění (jde o tzv. odpovědnost za výsledek), jsou-li naplněny zákonem stanovené kvalifikované okolnosti, tedy že na věci odložené v místě k tomu určeném (případně pro odkládání obvyklém) vznikla škoda ztrátou, zničením či poškozením. Obdobně konstruovaná povinnost hradit škodu na vozidlech a jejich příslušenství dopadá na provozovatele hlídaných garáží a zařízení podobného druhu, jestliže ze zařízení příslušného typu bylo odcizeno nebo tam bylo poškozeno zaparkované vozidlo. **Nejde ovšem o všechna parkoviště, garáže či jiné parkovací plochy, nýbrž jen o takové, které slouží k umístění dopravních prostředků s garancí jejich střežení ze strany provozovatele. Není přitom významné, jaký způsob střežení provozovatel zvolí a zda jej nakonec skutečně vykonává, rozhodující je, zda právě takovou službu nabízí a klient jeho nabídku přijme.** K povinnosti střežit vozidla se provozovatel parkoviště může zavázat smlouvou, začasťte uzavíranou i konkludentně pouhým umístěním vozidla na určitém místě, **lze-li ovšem dovodit, že doplňková služba spočívající v ostraze byla nabídnuta a přijata.** Hlídanými parkovišti tedy nejsou automaticky jakákoliv parkoviště, kde se umístění vozidla zpoplatňuje; pokud se s ostrahou

nepočítá, je úhrada parkovného plněním za krátkodobý pronájem parkovací plochy. Na tom nic nemění ani okolnost, že se poplatek může vybírat pomocí mechanických prostředků, kde závora na výjezdu není prvkem ostrahy vozidel, nýbrž součástí výběrného systému.

SMYSL A CHARAKTER P+R PARKOVIŠŤ

Ale zpět k případu. Parkoviště, z něž bylo zřejmě odcizeno vozidlo, je celé ohraničeno plotem, přičemž vjezd a odjezd je zajištěn závorovým systémem a nachází se zde mobilní buňka. Nabídka či údaj, že jsou zde umístěna vozidla střežena, se na parkovišti ani v jeho okolí nenachází. Parkoviště je vedeno a na místě označeno anglickou zkratkou P+R (park and ride, tj. zaparkuj a jeď), což značí, že slouží především návštěvníkům města k zaparkování vozidel mimo centrum, do něž již použijí prostředků hromadné dopravy. Smyslem takových parkovišť je omezení dopravy ve vnitřních částech města, proto jsou zpravidla provozována samotnými městy či jimi zřízenými subjekty a jde vlastně o jakýsi systém kombinované přepravy s návazností individuální automobilové dopravy na veřejnou hromadnou dopravu. Tomu může odpovídat i motivačně nízká cena parkovného (někdy zahrnující i jízdné hromadnými prostředky městské dopravy), takže poukaz žalovaného města na nízkou částku 20 Kč denně ještě charakter parkoviště provozovaného městem nevysvětluje. Není totiž vyloučeno, aby taková parkoviště byla zároveň i střežena a aby pak měla charakter parkoviště hlídaného, s nímž se pojí zpřísněný typ povinnosti provozovatele hradit škodu na umístěných vozidlech. V každém případě je u parkovišť typu P+R zřejmé, že nejsou obvykle koncipována bez dalšího jako parkoviště střežená a že by snad již z jejich povahy samotné plynul prvek zabezpečení vozidel před vznikem škody.

Tudíž v době parkování žalobcova vozidla nebylo parkoviště P+R střeženo, žalovaný zde ostrahu ani neprovozoval, ani takovou službu nenabízel. Spornou tak zůstala otázka, zda předmětné parkoviště může naplnit kvalifikaci podle § 2945 o. z. tím, že by vzhledem ke všem okolnostem mohl občan nabyt dojmu, že se o střežené parkoviště jedná, to vše posuzováno optikou § 4 odst. 1 o. z., podle něž se má za to (vyvratitelná domněnka), že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý od ní může v právním styku očekávat.

OCHRANNÉ PRVKY NEZNAMENAJÍ, ŽE JE PARKOVIŠTĚ HLÍDANÉ

Popsaná povaha P+R parkovišť je všeobecně známa a ani při posouzení situace na předmětném parkovišti nelze dospět k jinému závěru, než jaký učinily soudy nižších stupňů, které žalobě nevyhověly. Z pohledu průměrné osoby nevykazovalo zařízení provozované žalovaným městem znaky hlídaného parkoviště. Opločení spolu se systémem automatických závor napojených na výběrný systém má sice určité ochranné prvky, ovšem slouží především tomu, aby zabránilo odjezdu bez zaplacení parkovného, případně libovolnému vstupu osob na parkovací plochu, nikoliv odcizení vozidla. K tomuto závěru dospěla i judikatura NS ČR podle předchozí

právní úpravy, která v tomto směru byla prakticky shodná: **Objektivní odpovědnost provozovatele** podle § 435 zrušeného zákoníku práce **přicházela do úvahy jen tehdy, disponuje-li provozovatel zařízením způsobným zajistit ostrahu vozidel a zároveň tomu odpovídající kvalifikovanou činnost nabízí a provozuje.** Ani mobilní buňka umožňující přítomnost personálu ještě neznačí, že je zde obsluha střežící vozidla. Z prosté přítomnosti mobilní buňky na parkovišti bez přítomnosti hlídače nelze tedy vyvodit závěr o hlídání parkoviště, který by vedl ke zpřísněné povinnosti k náhradě škody podle § 2945 o. z.

V provozním řádu parkoviště se výslovně uvádí, že se neodpovídá za škody vzniklé během parkování vozidla. I když provozovatel není oprávněn jednostranným prohlášením svou povinnost hradit škodu vyloučit, ukládá-li mu ji zákon, na druhé straně nemá zákonnou povinnost (a v daném případě ani povinnost smluvní) parkoviště střežit, takže zmíněné sdělení lze v souhrnu všech dalších okolností považovat za nepřiliš šťastně formulovanou, nicméně jednoznačně vyznívající informaci o tom, že parkoviště není provozováno jako hlídané, mezi tímto sdělením a skutečně realizovaným způsobem není žádný rozpor. Kromě toho provozní řád výslovně uvádí, že parkovné je pouze cenou za pronájem parkovací plochy. Z uvedeného je zřejmé, že žalovaný žádným způsobem nedeklaroval ostrahu parkoviště, prvky přítomné na předmětném parkovišti nelze považovat za kvalifikované zabezpečení ve smyslu § 2945 o. z. a nebylo shledáno, že by žalobce vzhledem ke všem těmto okolnostem měl relevantní důvod domnívat se něco jiného. Lze proto uzavřít, že předmětné P+R parkoviště, z něž bylo odcizeno vozidlo, nebylo parkovištěm hlídaným. Žalované město jako jeho provozovatel proto nemá objektivně danou přísnou povinnost hradit škodu na vozidle podle § 2945 o. z.

VĚCI MUSEJÍ BÝT TAM, KAM PATŘÍ

U odložených věcí musí být splněna podmínka odložení věci na správné místo. Jestliže tedy provozovatel výslovně neurčí zvláštní místo k odkládání zavazadel a svršků (např. šatnu, uzamykatelné skříňky), stačí, aby zákazník věci odložil na místě k tomu obvyklém – na volně přístupné věšáky, police, židli, parapet atp. Ve vztahu k hlídaným garážím a jim podobným zařízením platí, že věc musí být umístěna v těchto prostorách. Chráněné jsou ovšem pouze dopravní prostředky a jejich příslušenství, skládající se například z rezervní pneumatiky, zabudované GPS, autorádia apod. Ostatní věci do těchto prostor (automobilu) vnesené, jako například nákup, notebook, telefon, oblečení apod., nejsou příslušenstvím automobilu, a budou proto posouzeny nikoliv podle na provozovatele přísných pravidel pro odpovědnost za škodu podložených věcech, ale jen podle obecné úpravy náhrady škody v občanském zákoníku.

Odpovědnost za škodu na odložené věci je odpovědností objektivní. Odpovědnost vzniká bez ohledu na zavinění. Občanský zákoník nestanoví žádnou možnost liberace (vyvinění se z odpovědnosti). Provozovatel tedy nemá možnost se povinnosti k náhradě škody jakkoliv zprostit.

Obvykle vyvěšované jednostranné **prohlášení „ZA ODLOŽENÉ VĚCI NERUČÍME“ provozovatele odpovědnosti nezbavuje.**

„Provozovatel podniku, jehož provoz s sebou přináší pravidelné odkládání svršků, nemůže svoji odpovědnost za škodu na odložených věcech ani vyloučit ani změnit vyhláškou vyvěšenou v provozovně.

Provozovatel má však právo, aby pro svršky vyhradil určité místo, a zprošťuje ho to tak odpovědností za ztrátu věcí odložených hostem jinam. Má-li provozovna několik místností, např. čekárnu a vlastní provozní místnosti, a vyžaduje-li to provoz podniku a povaha služeb, aby se host zdržoval postupně ve více místnostech, odpovídá podmínkám této odpovědnosti, když provozovatel vyhradí návštěvníkům místo na odkládání svršků tak, že požaduje, aby návštěvník odložil vždy své věci v té místnosti, v níž se podle povahy služeb právě zdržuje, a že tedy je povinen si je brát vždy s sebou. K účinnosti tohoto opatření je ovšem třeba, vzhledem k tomu, že jde o jednostranné prohlášení nejen vývěsky, ale také toho, aby se zákazník o něm skutečně dověděl.“

(Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 1963, č. j. 6 Cz 35/1963)

Nicméně nový občanský zákoník v § 2918¹ pamatuje i na situaci, kdy je škoda na odložené věci způsobena, byť jen zčásti, samotným jednáním poškozeného. V takovém případě je posuzováno, do jaké míry přispělo chování poškozeného ke vzniku škody. V případě povinnosti k náhradě škody na odložené věci je tedy provozovatel oprávněn, i přes absenci liberačních důvodů, pro svoji obranu využít účast poškozeného na vzniku škody. V takovém případě však není poškozenému přičítáno zavinění, ale analogická povinnost chránit své vlastní zájmy.

Provozovatel odpovídá jak za poškození věcí (nebo dopravního prostředku a jeho příslušenství), tak i za jejich ztrátu (odcizení), zničení. Je nutná existence příčinné souvislosti mezi vznikem škody a skutečností, že věc byla při využití nabízené služby odložena či dopravní prostředek umístěn (zaparkován).

I ZA CENNOSTI SE RUČÍ PLNĚ

Provozovatelé odpovídají za odcizení a poškození věci v plné výši. Za klenoty, hotové peníze a jiné cennosti se do 31. prosince 2013 za platnosti „starého“ zrušeného občanského zákoníku ručilo jen do částky 5 000 Kč. (Pokud však byla škoda způsobena těmi, kdo v provozu pracují, nebo byly věci převzaty do úschovy, hradila se škoda také v plné výši.) To už podle nového občanského zákoníku neplatí, ten omezení ručení za klenoty, hotové peníze a jiné cennosti nezná. Nicméně, pokud je náhrada škody vymáhána soudní cestou, soud má možnost, aby v souladu s § 2953 nového občanského zákoníku redukoval výši náhrady škody. Z důvodů zvláštního zřetele hodných soud náhradu škody přiměřeně sníží. Zohlední přitom zejména to, jak ke škodě došlo, osobní a majetkové poměry člověka, který škodu způsobil a odpovídá za ni, jakož i poměry poškozeného. Náhradu nelze snížit, byla-li škoda způsobena úmyslně. Tato moderace výše náhrady škody se uplatní například za situace, kdy se poškozený bude domáhat náhrady škody na věci, která se svojí hodnotou zcela vymyká charakteru daného provozu.

ODŠKODNĚNÍ ŽÁDAT DO 15 DNŮ

Neuplatní-li se právo na náhradu škody u provozovatele bez zbytečného odkladu, soud je podle § 2945 odst. 2 o. z. nepřízná, pokud provozovatel namítne,

že právo nebylo uplatněno včas. Nejpozději lze právo na náhradu škody uplatnit do patnácti dnů po dni, kdy se poškozený o škodě musel dozvědět.

Z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 12. 1983, č. j. 1 Cz 70/82:

„K uplatnění práva na náhradu škody na odložených věcech postačí, je-li tento nárok uplatněn např. u vedoucího provozovny nebo u pracovníka této provozovny, pokud ten, kdo nárok uplatňuje, nemohl vědět, že k přijetí uplatnění takového nároku byl organizací určen někdo jiný.

Škoda se nahrazuje tomu, kdo věc odložil či zaparkoval, případně vlastníkovi věci. Primárně se náhrady škody může domáhat návštěvník provozovny, sekundárně vlastník věci. Návštěvník se však náhrady škody může domáhat pouze za předpokladu, že se v provozovně zdržuje oprávněně, a to sice se záměrem využít nabízené služby nebo jako doprovod takové osoby. Vlastník věci se tedy nemůže domáhat náhrady škody vždy, ale pouze tehdy, pokud je k tomuto oprávněn sám návštěvník.

SHRNUTÍ

Provozovatel podle nového občanského zákoníku za odložené věci v provozovně ručí, a to i přesto, že vývěska umístěná v jeho provozovně říká opak. Odpovědnost provozovatele je v takovém případě odpovědností objektivní bez možnosti zproštění se a provozovatel může jako svoji obranu využít pouze účast samotného poškozeného na vzniku škody.

Richard W. Fetter

¹ („Vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.“)

Použitá literatura:

Večeřa, M.: 99980. Odpovědnost za škodu na odložených věcech, epravo.cz, 23. 12. 2015

KNIHOVNIČKA

● DAŇOVÉ ZÁKONY 2017 – Úplná znění platná k 1. 7. 2017

Hana Marková

Vydala Grada Publishing, a.s., 288 stran, 99 Kč

Publikace obsahuje úplná znění všech daňových zákonů ve znění k 1. červenci 2017 – jde o zákon o daních z příjmů, zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, zákon o dani z nemovitých věcí, zákonné opatření Senátu o dani z nabytí nemovitých věcí, zákon o dani silniční, zákon o DPH, zákon o spotřebních daních, vybraná ustanovení zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů, upravující tři energetické daně, a daňový řád. Nově je zařazen také zákon o dani z hazardních her. Stručně komentovaný přehled novelizací je soustředěn v úvodu publikace a tvoří pro čtenáře významnou pomůcku pro sledování změn, ke kterým dochází v daňové oblasti. Mezi přednostmi souboru patří nejen vyznačení novelizovaného textu odlišným typem písma, ale i to, že před textem zákona jsou zařazeny odborné komentáře pracovníků, kteří se v různé míře podílejí na přípravě změn zákonů.

Nejprodávanější daňová publikace v ČR!

